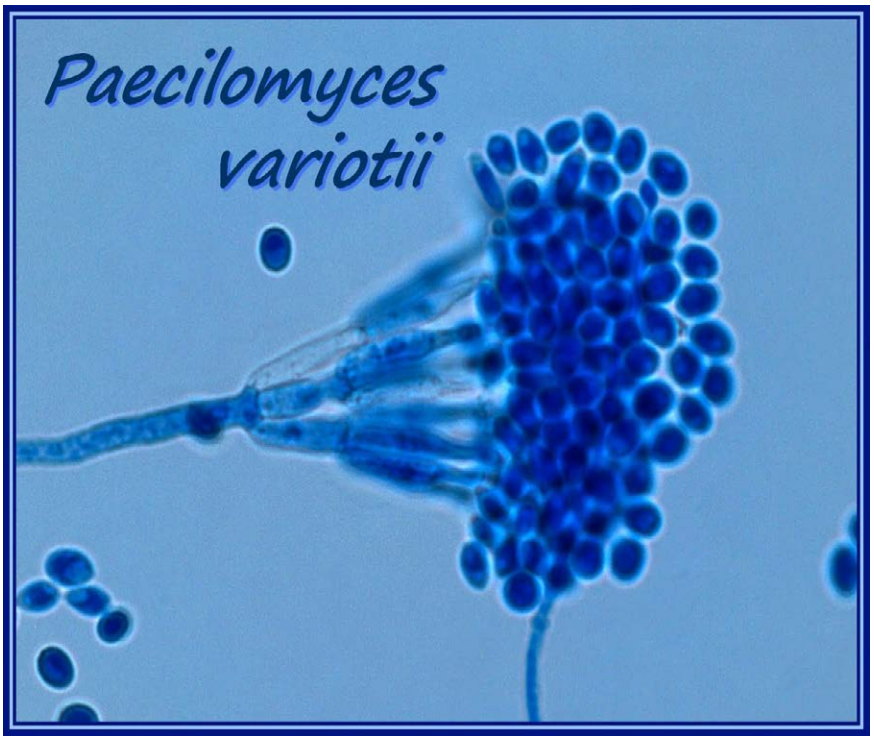
بیماری قارچی عامل سرخشکیدگی

ماندانا صحبتی
کارشناس ارشد میکروبیولوژی



تحقیقات نشان می‌دهد بیماری سرخشکیدگی درختان پسته از سال ۱۳۶۸ تا کنون، یکی از بزرگ‌ترین معضلات باغداری پسته ایران است و خسارات غیر قابل جبرانی هم از لحاظ اقتصادی و هم از لحاظ زیست محیطی به باغات پسته وارد کرده‌است.

از آنجا که پسته از محصولات استراتژیک و مهم ایران برای بخش صادرات محسوب می‌شود توجه به حفظ باغات و ریشه‌کن کردن بیماری‌ها حائز اهمیت است.

بیماری سرخشکیدگی درختان پسته تحت تأثیر عوامل گوناگونی از جمله میکروارگانیسم‌های بیماریزا (عمدتاً قارچ‌های بیماریزا)، شرایط نامطلوب محیطی مانند کمبود آب و خشکسالی، کیفیت و نحوه آبیاری، عدم تعادل عناصر غذایی در خاک و سم‌پاشی‌های بی‌رویه و غیر استاندارد در درختان پسته افزایش می‌یابد.

این بیماری در ابتدا به صورت لکه‌های کوچک سیاه رنگ در سطح پوست شاخه‌های آلوده قابل مشاهده‌است و از طریق قسمت‌های سالم شاخه نیز قابل تشخیص است. وقوع آلودگی در تمام فصول سال اتفاق می‌افتد، اما بیشترین میزان آن بعد از هرس درختان پسته ایجاد می‌شود.

طبق مطالعات انجام شده، عمده‌ترین عامل ایجاد کننده این بیماری، قارچی است به نام پسیلومایسز واریوتی (Paecilomyces variotii) و گونه جنسی آن بایسوکلومایس سپکتابیلیس (Byssochlamys spectabilis) است.

براساس مطالعات ریخت شناسی این قارچ از راسته آسکومیست ها است.

ویژگی این قارچ این است که می‌تواند چندین سال در درختان دوام آورد، سریع الرشد، بسیار گرمادوست و در شرایط کمبود اکسیژن قادر به رشد است.

براساس مطالعات انجام شده، سموم خانواده تریازول‌ها برای آزمایش انتخاب شد و طی آزمایشات انجام شده در سال ۱۳۹۵ در شرایط آزمایشگاهی قارچ بایسوکلومایس سپکتابیلیس رفسنجانی شناسایی گردید و قارچ‌کش فالکن، نسل جدید خانواده تریازول‌ها تنها گزینه مناسب برای حذف این بیماری تعریف شد. همچنین طی سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۹۷ در شرایط محیطی (باغ پسته) تأثیر سم فالکن بر روی درختان پسته مورد آزمایش قرارگرفت تا صحت عملکرد صحیح سم تأیید شود.

فالکن دارای تأثیر سریع با اثرات معالجه‌کنندگی، ریشه‌کنی همراه با دوام طولانی در کنترل بیماری است. این سم برای دیگر محصولات کشاورزی مانند گندم، چغندر قند تعریف شده‌است و متأسفانه هیچ‌گونه توجهی به مکانیزم عمل این قارچ‌کش برای از بین بردن بیماری سرخشکیدگی درختان نشده‌است.

بهترین زمان مصرف و استفاده از آن، بعد از هرس کردن درختان پسته می باشد که به اصطلاح زخم خورده هستند و همچنین به علت بحث باقیمانده سموم کشاورزی در محصولات توصیه می‌شود در فصل پاییز یا زمستان مورد استفاده قرار گیرد.

تحقیق حاضر حاصل همکاری دکتر امینی و مهندس ابراهیمی است. پژوهشگر این طرح از همکاری و همراهی این کارشناسان کمال تشکر را دارد.